

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจทำบุญ ทำบุญเพื่อเป็นบุญกุศลนะ บุญกุศลเพื่อให้จิตใจได้มีที่พึ่งอาศัย ถ้าจิตใจได้มีที่พึ่งที่อาศัย จิตใจไม่เร่ร่อน จิตใจไม่เดือดร้อน เวลาปกติถ้าจิตใจมันเดือดร้อน เห็นไหม ความคิดทุกอย่างมันจะเดือดร้อนไปหมดเลย เพราะจิตใจเราเดือดร้อน ถ้าจิตใจเราร่มเย็นเป็นสุข ความคิดทุกอย่างมันจะสวยงามไปหมดเลย สวยงามเพราะอะไร เพราะจิตเราดี ถ้าจิตเราดี ความคิดรู้สึกดีๆ ออกมา เหมือนคน นี้คนสุขสบาย จะคิดสิ่งใดคิดแต่เรื่องดีๆ คนมันทุกข์มันยาก เวลาคิดสิ่งใดมันมีแต่ความเดือดร้อน แล้วความเดือดร้อนมาจากไหนล่ะ มันมาจากเราไม่มีสติปัญญา รักษาใจเรา

ถ้าเราไม่มีสติปัญญา รักษาใจเรา เราจะรักษาใจเราได้อย่างไร ในเมื่อเราเกิดมา เราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราต้องมีความมั่นคงของชีวิต ความมั่นคงของชีวิต เขาบอกว่าคนจะดีหรือไม่ดี เขาดูที่การทำงาน หน้าที่การงาน เห็นไหม คุณพระเรานะ พระเรามีข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติ เวลาหลวงปู่มันท่านจะคุณิษฐ์ลูกศิษย์ ท่านเอาผ้ามาตัดเป็นสบง ๕ ชั้น แล้วให้พระไปเย็บคนละชั้นมา ท่านจะดูความละเอียดรอบคอบ ดูความละเอียดรอบคอบแล้วเอามาต่อกัน ต่อกัน นี้ดูจิตคุณิษฐ์ เขาดู เห็นไหม ตาเป็นหน้าต่างของใจ เวลาจิตใจเราดีขึ้น มันจะทำสิ่งใดดีๆ ขึ้นมา

ฉะนั้น เราเกิดมา เราทำบุญกุศลมาเพื่อให้จิตใจเรามีที่พึ่งอาศัยแล้ว แล้วเวลาเราคิดสิ่งใดทำสิ่งใด ช่างใน ถ้าเราร่มเย็นเป็นสุข มันทำหน้าที่การงานไปแล้วมันก็ไม่เดือดร้อนจนเกินไปนัก นี้เวลาทำหน้าที่การงานไม่เดือดร้อนจนเกินไปนัก เวลาทำหน้าที่การงาน ทำไมคนอื่นเขาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ เราทำสิ่งใดแล้วมีแต่อัศจรรย์ขาดแคลนทุกเรื่องไปเลย อานาจวาสนาของคน

นี่เวลาพุทธศาสนาสอนเรื่องกรรม เรื่องการกระทำ กรรมก็กรรมดี กรรมชั่วมันนะ เวลากรรมดี พุคถึงกรรมก็ว่าแต่กรรมชั่วกัน กรรมดีไม่เคยมี ที่เขาประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวัน

ของเขา เพราะเขาได้สร้างคุณงามความดีของเขา มา ถ้าเขาสร้างคุณงามความดีของเขา มานะ เขามีความคิดของเขาด้วยความสุขสงบในใจของเขา เขาคิดสิ่งใดที่ตีๆ คิดเสร็จแล้วเขาเจอแต่หมู่คณะที่ดีๆ เขาเจอแต่สิ่งที่จะช่วยเหลือเอื้องานกัน เราอึดคัดขาดแคลน เรามีแต่ความคิดที่ทุกข์ยาก เราก็คบแต่เพื่อนที่มีแต่คนทุกข์ยาก เวลาคิดก็ชวนกันไปแต่เรื่องของความทุกข์ยาก เห็นไหม

ความทุกข์ยากอย่างนั้นมันเป็นที่ว่าจิตใจเรามันโต้แย้ง ถ้าจิตใจเรามองในมุมบวกนะ มองในมุมบวก เห็นไหม เวลาเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมของเรา เราก็บอกว่าทำบุญกุศลแล้วได้บุญกุศล จะมีความร่มเย็นเป็นสุข ในมหายาน เวลาเขาบอกนะ สิ่งที่เป็นความเฉพาะหน้าคือการเกิดและการตาย การเกิดและการตายเป็นปัญหาเฉพาะหน้า ถ้าปัญหาเฉพาะหน้า ที่นี้เราคิดถึงปัญหาเฉพาะหน้าของเรา “การเกิดและการตาย” ชีวิตนี้ถึงมีค่าไฉน แต่ถ้าเราบอก “ไม่เห็นว่าการเกิดและการตาย เราก้ไปมองแต่ปัจจัยเครื่องอาศัย...มองปัจจัยเครื่องอาศัยมันก็มาจากอำนาจวาสนาละ

คนรณะ คนเรามีสิ่งใดจำใจ สิ่งนั้นก็ไม่มีคุณค่าหรอก ของอยู่ใกล้ตัวเราจนคุ้นเคยแล้วเป็นเรื่องปกติ เวลาเราไปมองของคนอื่น มีแต่ของมีค่าทั้งนั้นเลย ของมีค่าทั้งนั้นเลย แต่ของเขา เขาคูณเคยของเขาแล้วมันก็เป็นเรื่องธรรมดาทั้งนั้นแหละ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าพอมันจำใจขึ้นมา เราก้ว่าสิ่งนั้นไม่มีค่า สิ่งนั้นไม่มีค่า...ถ้าสิ่งนั้นมันมีค่าละ เพราะเรามองแต่สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เราไม่ได้มองชีวิตนี้ละ

ถ้าเรามองชีวิต นี้พุทธศาสนาสอน ทาน ศีล ภาวนา เรื่องของทาน เรื่องของการเสียสละ เรื่องของการทำบุญกุศล เห็นไหม เพื่อกลิ่นของศีลหอมทวนลม คนดีนะ คนดี คนไม่เอาไร้ดเอาเปรียบ คนเห็นแก่คนรอบข้าง คนนั้นเป็นคนดี คนที่เอาไร้ดเอาเปรียบเขา คนที่เอาแต่เห็นแก่ตัว คนนั้น กลิ่นของศีล กลิ่นของสิ่งกระทำนั้นนะ สิ่งที่ทำกระทำนะ นี้ปากต่อปากกันไป “กลิ่นของศีลหอมทวนลม”

เรื่องของทาน เรื่องของศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติแล้ว ถ้าจิตเราไม่ปกติ มันจะเจอสิ่งใด มันก็ว่าสิ่งนั้นเป็นของที่หนักหน่วงมาก เป็นของที่รุนแรงมาก แต่ถ้าจิตเป็นปกติแล้วของนี้เขาเป็นปุยนุ่นเลย มันเห็นเป็นเรื่องธรรมดา มันไม่มีสิ่งใดไปกดถ่วงใจเลย

ทาน ศีล พอมีสีลเป็นความปกติของใจ นี้ศีล ภาวนา ถ้ามีภาวนา นี้มันจะเข้าแล้ว ถ้าเข้าเรื่องภาวนา ปัญหาเฉพาะหน้าคือปัญหาการเกิดและการตาย ถ้าปัญหาเฉพาะหน้าเป็นการเกิดและการตาย แล้วอะไรมันเกิด แล้วอะไรมันตาย อะไรพาให้เราเกิดขึ้นมา นี้จิตมันพาเกิดแน่นอน แต่จิตพา

เกิด จิตมันต้องมีเวรมีกรรม ถ้าจิตมีเวรมีกรรม เห็นไหม มันมีเวรมีกรรมมา มันถึงพาเกิดดีเกิดชั่ว
ไง เวลาเกิด เกิดในนรกอเวจี เกิดต่างๆ เขาก็เกิดเหมือนกัน

ดูสัตว์นะ เวลาเราให้อาหารมัน มันมองตาแล้วมันตาละห้อยเลย มันอยากเกิดเป็นคน อยาก
เกิดเป็นคน เพราะมันอยากเป็นคนแล้วมีกฎหมายคุ้มครอง แต่มันเกิดเป็นสัตว์ขึ้นมามันก็
ปรารถนาดี ก็หวังดีของมัน แต่ในปัจจุบันนี้สถานะเป็นสัตว์แล้วเขาก็ต้องพาชีวิตความเป็นสัตว์
ของเขาให้ร่มเย็นเป็นสุขในสถานะของสัตว์ของเขา เห็นไหม มีเจ้านาย มีคนเลี้ยง มีคนอาศัย เขาก็
ดูแล เขาก็พยายามทำความคุ้นเคย

สิ่งที่ว่าพอเวลามองตาขึ้นมาตาละห้อยเลยนะ สิ่งที่เราเกิด นี่เวรกรรมพาเกิด ถ้าเวร
กรรมพาเกิด อะไรพาเกิดละ จิตพาเกิดแต่มีเวรมีกรรม เห็นไหม ถ้าเวรกรรมนี้ เราทำสิ่งที่ดีๆ ทำสิ่ง
ที่ดี ทำเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับเรานะ เวลาเพื่อประโยชน์กับเรา มันได้ประโยชน์
กับคนรอบข้าง ถ้าพ่อแม่อารมณ์รื่นเริง อารมณ์ดี ลูกจะมีความร่มเย็นเป็นสุขไปเลย ถ้าพ่อแม่มีแต่
ความตึงเครียดนะ ลูกก็ลำบากไปหมดเลย เข้าหน้าพ่อแม่ไม่ติดนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจเราร่มเย็นเป็นสุข รอบข้างดีไปหมดเลย นี่เราทำเพื่อเรา รอบข้างจะ
ได้ไปหมดเลย ถ้าเราทำดีเพื่อเรา ทำดีเพราะใจของเรา ถ้าใจมีหลักมีเกณฑ์แล้ว คนรอบข้างจะมีแต่
ความร่มเย็นเป็นสุขทั้งนั้นแหละ เพราะใจเรามันดี แต่ถ้าใจเราเดือดร้อนละ ใจเราเดือดร้อน เห็น
ไหม มันเดือดร้อนเพราะอะไร เวลาเราว่าเดือดร้อนเพราะอะไร เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวักขยญาณ ชำระในใจของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่โคนต้นโพธิ์นั่น นี่โคนต้นโพธิ์นั่นมันเป็นวิมุตติสุข มันเป็น
การชำระล้างการเกิดและการตาย

ที่นี้ว่าการเกิดและการตาย เวลาจะรู้สัตว์จนสัตว์ แล้วรู้สัตว์จนสัตว์ สัตว์ตัวไหนมันจะมี
ความพร้อมที่จะให้รู้สัตว์จนสัตว์ละ ทุกคนก็ปากกัดตีนถีบ ต้องมีการดำรงชีวิต ต้องมีต่างๆ องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์ว่า การ ถึงเทศน์ว่าทาน ศีล ภาวนา เรื่องของท่านนะ ถ้า
เราเสียสละ เราทำของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา...ใช่ มีมากมีน้อยไม่จำเป็น มันไม่เป็นหรอก มัน
เป็นการแสดงออกของน้ำใจ ถ้าคนมีน้ำใจการแสดงออก เราไม่ต้องมีวัตถุเลย เห็นเขาทำบุญกุศล
กัน เห็นเขาทำคุณงามความดีกัน จิตใจเราอนุโมทนาไปกับเขา

บุญเกิดที่นี้ละ บุญเกิดที่ใจ ถ้าใจเรามีแค่เจตนา ของเล็กๆ น้อยๆ กิริยาท่าทางของเราเป็น บุญกุศลได้ทั้งนั้นแหละ นี่เสียสละได้ทั้งนั้นแหละ บุญกิริยาวัตถุ เราเสียสละให้เขา ให้เขาไปก่อน ให้เขาสะดวกก่อน นี่มันเป็นบุญทั้งนั้นแหละ สิ่งที่เป็นบุญนะ แต่เราไปมองกันว่าการเสียสละมัน ต้องเป็นวัตถุไหม นี่เป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสนะ เวลามาทภาวนาขึ้นมา สิ่งทีภาวนา มันสุขโดยไม่เจือ ด้วยอามิส เวลาไม่เจือด้วยอามิส นี่ถ้าจิตมันมีสติ พอมีสติขึ้นมา มันยังคิดอย่างนี้ได้ พอยังคิดอย่าง นี้ งานหยาบ งานละเอียดไง

เวลางานหยาบๆ นะ อาบเหงื่อต่างน้ำ ทุกคนว่าทุกข์ยากทั้งนั้นเลย เวลาให้มันเงยๆ ลม หายใจเข้านี่ก็ทุกข์ ลมหายใจออกนี่ก็โธ มันก็ทุกข์ไม่ได้ งานหยาบๆ ก็ว่าทุกข์ว่ายาก เวลามานั่ง ภาวนา นั่งภาวนานี่งานมันละเอียดแล้ว ถ้างานมันละเอียดแล้ว แล้วถ้ามีสติ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ สิ่ง ที่ว่าเป็นความทุกข์ร้อน สิ่งที่ว่าด้วยความเดือดร้อนนะ พอมีสติ มันหยุดหมดคนะ พอมันหยุดหมดนี้ ใครบ้า ใครบ้า แต่ถ้าขาดสตินะ มันเดือดร้อน แล้วมันหลุดกระชากลากหัวใจนี้ไป มันหิว มันโหย มันกระหาย สิ่งใดมานี่มันกินหมด ของดีของชั่วมันกินหมดคนะ

ถ้ามีสติปัญญา มันยับยั้งแล้ว ของใด ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันไม่กิน สิ่งใดที่เป็นธรรมมันกิน พุทธโธๆ นี่พุทธานุสติ พอพุทธานุสติ เราชะลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า ลูกระลึกถึงพ่อแม่ เห็นไหม ระลึกถึงพ่อแม่ เราก็มีความรุ่มเย็นเป็นสุขในใจ นี่พ่อแม่ก็พ่อแม่ ของเราใช่ไหม พ่อแม่ในชาตินี้ แต่เราเวียนตายเวียนเกิด เราก็มีพ่อแม่ไหม เราก็เป็นพ่อแม่คน แล้ว เวลาเราระลึกพุทโธละ เห็นไหม พุทธโธๆ นี่เป็นศาสดา ศาสดาใน ๓ โลกชาตุนี่ หวังความ รุ่มเย็นเป็นสุข

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราชะลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธโธๆ เห็น ไหม ถ้างานมันละเอียดขึ้น ถ้าจิตมันมีที่เกาะ มันมีที่พักของมัน เวลามันหยุดความรู้สึกลึกซึ้งคิดอัน นั้น แล้วมันมาเปลี่ยนแปลงเป็นความระลึกรู้ ระลึกรู้พุทโธๆ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า

ในมหายานบอกว่า สิ่งที่เป็นปัญหาเฉพาะหน้าคือการเกิดและการตาย เวลาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างอวิชชาคือความไม่รู้จักรการเกิดและการตาย มันถึงได้พาจิตนี้เกิดและ ตาย แต่เวลามันชำระล้างสิ่งทีอวิชชาคือความไม่รู้แล้ว มันมีสติพร้อมของมัน เป็นอัตโนมัติ

ตลอดเวลา มันจะไปเกิด ไปตายที่ไหน ถ้ามันไม่เกิดไม่ตายที่ไหน นั่นแหละสติพร้อม เห็นไหม เรา
ระลึกู้ เราไม่เสวยอารมณ์ มันก็ไม่ลืม โนกรรม ถ้าเราเสวยอารมณ์ไป มันก็มีมโนกรรม

มโนกรรม วชิกรรม กายกรรม เวลาเกิดมโนกรรมขึ้นมา พอเกิดมโนกรรม มันก็เดือดร้อน
เวลาถ้ามันมีสติปัญญา มันระลึกเหมือนกัน ระลึกพุทโธๆ มันเป็นความระลึกถึงองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม มันตัด ถ้าเราคิดถึงสิ่งใด มันต่อเนื่องๆ นี่สัญญาอารมณ์

ถ้าระลึกถึงพุทโธ นี่ความระลึกเหมือนกัน แต่ระลึกให้ใจนี้มันเกาะที่นี้ ถ้าเกาะที่นี้ พอมัน
เกาะที่นี้ มันปล่อยวางมาทั้งหมด ปล่อยวางทั้งหมดจนมันปล่อยวางคำว่า “พุทโธ” พุทโธนี้เป็นชื่อ
พุทโธนี้เป็นสิ่งที่เราระลึกู้ เวลามันเป็นพุทโธจริงๆ มันไม่มีพุทโธ มันปล่อยวางพุทโธหมด ตัว
มันเองเป็นพุทโธ พอตัวมันเองเป็นพุทโธ มันตื่นตื่นตรงนั้นไง ถ้ามันตื่นตื่นตรงนั้น เวลามันออก
ฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาชยญาณชำระล้างกิเลส
มันชำระล้างกิเลส เพราะอะไร เพราะมันปล่อยวางมาขนาดไหนแล้วก็ปล่อยวางเพื่อตัวมันเอง ถ้า
ปล่อยวางเพื่อตัวมันเอง มันก็ยังไม่เข้าใจสิ่งที่ว่าทำไมมันถึงไปเสวย ทำไมมันถึงไปกินเหยื่อ ทำไม
มันถึงจะฝึกหัดปัญญา เห็นไหม ปัญญาเข้ามาชำระล้างในใจของตัว ถ้าปัญญาชำระล้างในใจของ
ตัว มันจะชำระล้างที่นี้แล้ว

เราทำบุญกุศลกันเพื่อเป็นบุญกุศล เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต เพื่อเป็นบุญกุศล เพื่อ
ความสุข เพื่อความสงบ เพื่อความระงับ อันนี้เราทำของเรา มันฝึกหัด มันก็เป็นการทำใจเรื่อง
หยาบๆ เพราะการทำบุญกุศล ถ้าไม่มีเจตนา ไม่มีคามสำนึก ไม่มีต่างๆ เราจะทำไหม ถ้าเราจะทำ
ของเรา เพราะเรารู้ว่าเราเสียสละสิ่งนี้ไป เสียสละออกมาเพราะสิ่งนี้เราแสวงหามาด้วยกำลังหน้าที่
การงานของเรา มันเป็นบุญเป็นกุศล

เวลาเราเสียสละออกไป เสียสละวัตถุออกไปเพราะใจมันฝึกหัด นี่ของเราจับสิ่งใดแล้วเรา
วางมือออก สิ่งนั้น เราปล่อยจากมือเราไป จิตก็เหมือนกัน ถ้ามันคิดสิ่งใด เจตนามันเสียสละ
ออกมา มันก็หัดปล่อยวางๆ มันหัดการเสียสละเพื่อให้จิตใจมันเป็นสาธารณะ ให้จิตใจมันมี
สติปัญญาขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญา มันปล่อยสิ่งนั้นมาแล้วมันดีขึ้นมาไหม ถ้ามันดีขึ้นมาแล้ว เรา
ต้องการสิ่งที่ดีขึ้นไปกว่านี้ไหม ถ้าต้องการสิ่งที่ดีกว่านี้ สิ่งที่เป็นอามิส ทานที่เป็นอามิส เราจะ
เสียสละความโลภ ความโกรธ ความหลงแล้ว ถ้าเสียสละความโลภ ความโกรธ ความหลงขึ้นมา
ใครจะเสียสละละ ถ้าเราไม่รู้จักเสียสละ

เวลาของอยู่ที่มือเรา เราทำเองไม่ได้ เราก็สั่งให้คนอื่นทำ แต่เวลาเรามีสิ่งใด มือเราจับสิ่งใด อยู่ เราเสียดสละออกไป สิ่งนั้นมือเราก็อวว่างเปล่า จิตใจที่มันไปยึดเหนี่ยวความโลก ความโกรธ ความหลง ถ้าสติปัญญา ถ้ามันเท่าทัน มันก็ปล่อยวางของมัน ถ้ามันปล่อยวางของมัน มันจะปล่อยวาง เห็นไหม นี่มันแก้กัน ใครเป็นคนปล่อยวาง

สิ่งที่จะเป็นทาน เห็นไหม ถ้าเราไม่สะดวก เราให้คนอื่นทำแทนให้เราได้ แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใครจะทำให้แทนให้เรา เพราะการศึกษา ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปริยัติ เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำของท่านขึ้นมาแล้ว แล้วเราไปศึกษามา ยึดเป็นสมบัติของเรา เป็นปริยัติ ปริยัติคือทฤษฎี คือการศึกษาเพื่อความรู้ของเรา

เวลามันเกิดขึ้นมาเป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นตามความเป็นจริงของเรา มันต้องเกิดขึ้นมาจากจิตของเรา มันเป็นธรรมชาติส่วนบุคคล ธรรมชาติเฉพาะใจดวงนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา วางธรรมและวินัยไว้ นี่เป็นผู้ชี้ทางๆ เราเป็นผู้ชี้ทางเพราะอะไร เพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างแล้ว แต่ในใจของเรา ถ้าเป็นผู้ชี้ทาง แต่จิตใจนั้นมันไม่เดินตาม จิตใจนั้นมันไม่ก้าวเดินตาม จิตใจนั้นมันไม่ทำตาม แล้วมันจะรู้มันจะเห็นขึ้นมาได้อย่างไร

เวลาสุขเวลาทุกข์ ใครเป็นคนสุขเป็นคนทุกข์? ก็ใจเราเป็นคนสุขคนทุกข์ เวลาถ้ามันชำระล้าง มันคายตัวออกไปใครเป็นคนคายตัวออกไป นี่มันเป็นปัจจัยตั้ง สันติภูมิจิโจะนั้น ในกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น ให้เชื่อในการกระทำของเรา ถ้าทำความเป็นจริงขึ้นมาแล้วมันจะรู้ตามความเป็นจริงของมันขึ้นมา ถ้าตามความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าจิตมันจริง การวิปัสสนามันจริง ผลมันก็จะเป็นความจริง ถ้าการวิปัสสนา นี่เสวยอารมณ์ๆ คือเงา คือสัญญาอารมณ์ นี่มันตะครุบเงาๆ ถ้ามันตะครุบเงา มันก็ได้แต่เงา ทฤษฎีนั้นนะมันเป็นการเปรียบเทียบขึ้นมา ถ้ามันไม่เป็นจริงขึ้นมา มันก็ทำรูปแบบขึ้นมา เป็นเงาๆ ขึ้นมา

เราจะสร้างบ้าน เราก็ต้องเขียนแปลนของเรา เราจะสร้างสิ่งใด เราก็นี้ภาพของเราขึ้นมา เราจะสร้างสิ่งนั้นขึ้นมา นี่เราก็ไปสร้างนิพพานกัน ไปสร้างความรู้ความเห็นขึ้นมาขึ้นมานี้ไปศึกษา ทฤษฎีมาแล้วเราก็สร้างตาม มันก็เป็นทฤษฎี มันก็เป็นเรื่องโลก เรื่องโลกคือโลกียะ สิ่งที่เรานึกคิด

นี่เป็นโลกียปัญญา ถ้าโลกียปัญญา เห็นใหม่ ถ้ามันเป็นโลกียะ มันเกิดจากภพ เกิดจากภพคือเกิดจากจิต เพราะความรู้สึกนึกคิดเกิดจากจิต

เวลาความรู้สึกนึกคิดเกิดจากจิต เวลามันคิดขึ้นมา ความคิดกับจิตเป็นอันเดียวกันไหม? มันก็ไม่เป็นอันเดียวกัน แต่ถ้าเวลาทำความเข้าใจเข้ามา มันเข้าไปสู่จิตจิต เข้าไปสู่ใจดวงนั้น พอใจดวงนั้นมันสงบระงับขึ้นมา มันก็ไม่มีสมุทัย ไม่มีต้นหากความทะยานอยากบวกรเข้ามา เวลาฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญา ทำไมปัญญาต้องฝึกหัดใช้ ความคิดมันคิดจนเร้าร้อนขนาดนี้ ทำไมไปฝึกหัดมันอีก มันมาจากไหนล่ะ? ความคิดอย่างนี้ความคิดเป็นฟืนเป็นไฟ พอเป็นฟืนเป็นไฟขึ้นมา มันสงบระงับแล้ว มันพักผ่อนแล้ว มันก็ไม่อยากคิดแล้วล่ะ

เวลาจิตมันสงบขึ้นมา มันไม่ทำนะ พอจิตสงบมาแล้ว โอ้โฮ! มีความสุขนะ เราปล่อยวางมาหมดเลยนะ แล้วเราจะไปหาบหามาอีกทำไม มันไม่ไปหรอก มันไม่ไปหรอก เพราะมันคิดว่าสิ่งที่ปัญญาบรมสมาธิคือปัญญาที่มันพิจารณาจนปล่อยวางเข้ามา มันนึกว่านั่นเป็นธรรมๆ แล้วล่ะ นั่นมันไม่ใช่หรอก อันนั้นเป็นโลกียปัญญา นี่คือนิพพานสมาธิ ปัญญาบรมสมาธิ ไม่ใช่ปัญญาวิปัสสนา ไม่ใช่ปัญญาที่จะแก้ไข

ทีนี้พอมันสงบแล้วส่วนใหญ่มันไม่คิด เพราะมันจะคิด มันก็คิดไปร่องเดิม คิดไปโลกียปัญญาแล้วก็ปล่อยวางเข้ามา มีแก่นั่นแหละ แล้วถ้ามันจะฝึกหัดใช้ปัญญาออกไป ถ้ามันรู้มันเห็นขึ้นมา มันขนพองสยองเกล้า

เวลาเราเป็นแผลนะ เราล้างแผลนี้เจ็บไหม? เจ็บ เวลาล้างแผล ถ้าเราล้างรุนแรง เลือดออกเลย ถ้าเราล้างแผลขึ้นมา มันเจ็บ เจ็บขึ้นมาเพื่อแผลหายใช่ไหม แต่ถ้าเราปิดแผลไว้ เราไม่กล้าล้าง เราไม่ทำสิ่งใด แผลนั้นถ้ามันติดเชื้อ ตาย

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันสงบมาแล้ว ถ้าจิตเราสงบมาแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา นั่นล่ะปัญญาที่มันชำระล้าง ภาวนามยปัญญามันจะฆ่าเชื้อ ฆ่าเชื้อ ฆ่าอวิชชา ฆ่าความไม่รู้ในใจของเรา มันแตกต่างกัน ถ้าคนภาวนาเป็น คนเข้าไปรู้ไปเห็น โลภียปัญญา โลกุตตรปัญญา แล้วปัญญานี้ ภาวนามยปัญญามันเป็นอย่างไร แล้วจันทมยปัญญามันเป็นอย่างไร

การศึกษา ความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นสุตมยปัญญา คือการศึกษาทำตาม ทำตามขึ้นมามันก็เป็นประโยชน์กับโลก ประโยชน์กับโลก ที่ว่าโลกนี้ต้องมีการศึกษา โลกนี้เจริญ เจริญเพราะคนมี

ปัญญา เราก็คือศึกษามาเป็นปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาก่อร่างสร้างตัว แต่ถ้าปัญญาชำระล้างกิเลส ปัญญาการทำลายล้าง ทำลายล้างอวิชชาความไม่รู้ในใจ แล้วยังทำลายล้างขนาดไหนยิ่งสะอาดบริสุทธิ์

คนไม่กล้าทำลายล้างนะ คนไม่กล้าทำความสะอาด ถ้าคนไม่กล้าทำความสะอาด เพราะรักษาไว้ นั่นคืออวิชา แต่ถ้าคนเป็นวิชา วิชาคือเราต้องพิสูจน์ ต้องตรวจสอบ มันจะพิสูจน์ของมัน ตรวจสอบของมัน แก้วใจของมัน ถึงที่สุดแล้วมันสะอาดบริสุทธิ์ของมันด้วยความเป็นไปได้ของมัน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราทำบุญกุศลกันมาเพื่อความร่วมมือเป็นสุขของเรา แต่ในธรรมที่ละเอียดคนนะ ปัญหาเฉพาะหน้าคือปัญหาการเกิดและการตาย ถ้าชำระล้างกันจบที่นี้แล้ว การเกิดและการตายเป็นสมมุติ จิตนี้ถ้าสิ้นกิเลสไปแล้วมันเป็นธรรมชาติ ชาติรู้ที่มันหมุนเวียนไปในวัฏฏะ กับชาติที่มันเป็นธรรม มันไม่มีการไปและการมา เพราะมันรู้เท่าหมด ผลของการเกิดและการตาย

เพราะเราไม่รู้ มันถึงเวียนตายเวียนเกิด เพราะถ้าใช้ภาวนามยปัญญารู้เท่าแล้วจบ ถ้าจบแล้วมันเป็นธรรมชาติ มันเป็นความจริงอันหนึ่ง เป็นความจริงอันหนึ่งในอกุปปธรรม ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วเราจะรู้ตามความเป็นจริงของเราเอวัง